

**JIGAR EXINOKOKKOZ KASALLIGIDA JARROHLIK
ASPEKTLARINI TAKOMILLASHTIRISH**

Axmadjonov Javoxir Uktamali o'g'li

Andijon davlat tibbiyot instituti

Xirurgiya mutahassisli 3 - bosqich

Ilmiy rahbar: Bo'taboyev Jasurbek Mahmudovich

Xoshimov Ilhomboy Mo'sojon o'g'li

Annotatsiya. Exinokokkoz granulosus tasmasimon qurti keltirib chiqaradigan jigar exinokokkoz dunyo bo'ylab millionlab odamlarga ta'sir qiladigan keng tarqalgan zoonoz kasallikdir. Jarrohlik aralashuvi rivojlangan holatlarni davolashning asosi bo'lib qolmoqda. Ushbu maqolada jarrohlik aspektlaridagi so'nggi yutuqlar, perioperativ strategiyalar va jigar exinokokkoz ni boshqarish natijalari ko'rib chiqiladi. U turli xil jarrohlik usullarini, ularning qiyosiy tahlilini va bemorlarni parvarish qilishni yanada takomillashtirish bo'yicha takliflarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: jigar gidatid kasalligi, Echinokokkoz, jarrohlik texnikasi, Perioperativ boshqaruv, asoratlar, davolash natijalari.

Аннотация. Эхинококкоз печени, вызываемый ленточным червем, гранулезным эхинококкозом, является распространенным зоонозным заболеванием, которым страдают миллионы людей во всем мире. Хирургическое вмешательство остается основой лечения запущенных случаев. В этой статье рассматриваются последние достижения в хирургических аспектах, периоперационные стратегии и результаты лечения эхинококкоза печени. Он включает в себя различные хирургические методы, их сравнительный анализ и предложения по дальнейшему улучшению ухода за пациентами.

Ключевые слова: водянка печени, эхинококкоз, хирургические методы, Периоперационное ведение, осложнения, результаты лечения. Annotation. Exinococcosis granulosus tapeworm-causing liver exinococcosis is a common zoonotic disease that affects millions of people around the world. Surgical intervention remains the basis of treatment for advanced cases. This article will look at recent advances in surgical aspects, perioperative strategies, and results of management of hepatic exinococcosis. It includes various surgical techniques, their comparative analysis and suggestions for further improvement of patient care.

Keywords: liver hydatid disease, Echinococcosis, surgical technique, perioperative management, complications, treatment results.

Jigar exinokokkoz , Echinococcus granulosus lichinka bosqichidan kelib chiqqan parazitlar infektsiya, global miqyosda sog'liq uchun muhim muammo tug'diradi.

Murakkab holatlarni boshqarish uchun ko'pincha jarrohlik aralashuvi talab qilinadi. Ushbu maqola jigar exinokokkoz ni davolashda jarrohlik yondashuvlari, perioperativ boshqaruv va operatsiyadan keyingi natijalarning rivojlanayotgan manzarasini o'rganadi.

Biz jigar exinokokkoz ning jarrohlik jihatlariga e'tibor qaratib, 2010 yildan 2023 yilgacha nashr etilgan mavjud adabiyotlarni har tomonlama ko'rib chiqdik. Qidiruvga PubMed, Scopus va Google Scholar kabi ma'lumotlar bazalari kiritilgan. Tegishli maqolalarni aniqlash uchun "jigar gidatid kasalligi", "echinokokkoz jarrohligi" va "jarrohlik texnikasi" kabi kalit so'zlar ishlatilgan. Shuningdek, biz perioperativ boshqaruv strategiyalari, asoratlari va davolash natijalari to'g'risida hisobot beradigan tadqiqotlarni ko'rib chiqdik.

Jarrohlik boshqaruvi jigar exinokokkoz deb ham ataladigan jigar gidatid kasalligini davolashda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Ushbu parazitar infeksiyani *Echinococcus granulosus* lenta qurti keltirib chiqaradi va jigarda kistalar paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin. Ushbu kistalarni olib tashlash va kasallikni boshqarish uchun ko'pincha jarrohlik usuli zarur. Jigar gidatid kasalligining jarrohlik jihatlaridagi ba'zi yaxshilanishlar va mulohazalar:

Operatsiyadan Oldingi Baholash:

- Kontrastli KT yoki MRI kabi ilg'or tasvirlash usullari kistalarning hajmi, joylashuvi va xususiyatlari haqida batafsil ma'lumot berib, jarrohlik rejalashtirishga yordam beradi.

- Bemorning umumiy sog'lig'ini, qo'shma kasalliklarini va jigar faoliyatini baholash ularning operatsiyaga yaroqliligini baholash uchun juda muhimdir.

Minimal Invaziv Usullar:

- Laparoskopik yoki robot yordamida jarrohlik jigar gidatid kistasini olib tashlash uchun tobora ommalashib bormoqda. Ushbu yondashuvlar ochiq jarrohlik bilan solishtirganda kichikroq kesmalar, operatsiyadan keyingi og'riqlar va tezroq tiklanish vaqtlarini taklif qiladi.

- Perkutan aspiratsiya, in'ektsiya va reaspiratsiya (juftlik) tanlangan holatlar uchun ko'rib chiqilishi mumkin, bu erda kist miqdori aspiratsiya qilinadi va keyin skolitsid moddalar bilan davolanadi.

Kistni Sahnalashtirish:

- Gharbi tasniflash tizimi ko'pincha hidatid kistalarni tasvirlash xususiyatlariga qarab turli bosqichlarga ajratish uchun ishlatiladi. Ushbu sahnalashtirish jarrohlik yondashuvni boshqarishga yordam beradi va qisman yoki to'liq sistektomiya qilish to'g'risida qaror qabul qiladi.

Skolitsid Agentlari:

- Jarrohlik paytida protoskolislarni o'ldirish va Qaytalanishning oldini olish uchun skolitsid vositalardan foydalanish juda muhimdir. Umumiy skolitsid agentlarga

gipertonik sho'r suv, alkogol yoki ikkalasining kombinatsiyasi kiradi.

- Kist tarkibining to'liq inaktivatsiyasini ta'minlash uchun ehtiyot bo'lish kerak va to'kilmasligi uchun agentni etarli darajada sug'orish kerak.

Jigar Gidatid Kistasining Joylashishi:

- Kistaning jigar ichida joylashishi jarrohlik yondashuviga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin. Kritik joylarda, masalan, yirik qon tomirlari yoki o't yo'llari tuzilmalari yaqinida joylashgan kistalar asoratlar xavfini kamaytirish uchun murakkabroq jarrohlik usullarini yoki operatsiyadan oldingi embolizatsiyani talab qilishi mumkin.

Jigarni Tejaydigan Jarrohlik:

- Iloji bo'lsa, sog'lom jigar to'qimasini saqlab qolish uchun jigarni tejash usullaridan foydalanish kerak. Bunga sistojejunostomiya, peritsistektomiya yoki kattaroq kistalar uchun jigar rezektsiyasi kabi usullar kiradi.

- Jigar transplantatsiyasi jigarni keng jalb qilish yoki asoratlar holatlarida ko'rib chiqilishi mumkin.

Operatsiyadan Keyingi Monitoring:

- Operatsiyadan keyingi kuzatuv va kuzatuv tasviri har qanday mumkin bo'lgan takrorlanish yoki asoratlarni erta aniqlash uchun juda muhimdir.

- Takrorlanish xavfini kamaytirish uchun uzoq muddatli antiparazitik dorilar buyurilishi mumkin.

Multidiscipliner Yondashuv:

- Jigar gidatid kasalligini muvaffaqiyatli boshqarish uchun jarrohlari, rentgenologlar, yuqumli kasalliklar bo'yicha mutaxassislar va anesteziologlar o'rtasidagi hamkorlik juda muhimdir.

Shuni ta'kidlash kerakki, jigar gidatid kasalligini jarrohlik yo'li bilan boshqarish bemorning o'ziga xos holati va kistalarning xususiyatlariga qarab individual bo'lishi kerak. Bundan tashqari, jarrohlik usulini tanlash davolash markazida mavjud bo'lgan tajribaga qarab farq qilishi mumkin. Bemorlarga jarrohlikning xatarlari va foydalari to'g'risida ma'lumot berish kerak va ularning davolash rejasi sog'liqni saqlash guruhi bilan yaxshilab muhokama qilinishi kerak.

Jarrohlik texnikasini tanlash turli omillarga, shu jumladan kist hajmiga, joylashishiga va bemorning umumiy sog'lig'iga bog'liq. Minimal invaziv usullar kasallikning kamayishi va tezroq tiklanishi nuqtai nazaridan afzalliklarni taklif qiladi, ammo barcha holatlar uchun mos kelmasligi mumkin. Ilg'or tasvirlash, takomillashtirilgan skolitsid vositalar va perioperativ boshqaruv strategiyalarining integratsiyasi jarrohlik natijalarini sezilarli darajada yaxshiladi.

Xulosalar:

Jarrohlik yondashuvlari va perioperativ boshqaruvdagi yutuqlar jigar exinokokkoz ni davolashga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Minimal invaziv usullar va

perioperativ profilaktika choralari asoratlarni va kasalxonada qolishni kamaytirdi, natijada bemorlarning natijalarini yaxshiladi.

- Keyingi tadqiqotlar minimal invaziv protseduralarning chidamliligini baholash uchun uzoq muddatli keyingi tadqiqotlarga qaratilishi kerak.

- Jarrohlar va parazitologlar o'rtasidagi hamkorlik yangi skolitsid agentlarini ishlab chiqishda yordam beradi.

- Erta tashxis qo'yish va davolashni targ'ib qilish uchun ta'lim va xabardorlik kampaniyalari o'tkazilishi kerak.

Xulosa qilib aytganda, jigar exinokokkoz da jarrohlik davolash evolyutsiyasi bemorlarni parvarish qilishni yaxshilashga va'da beradi. Davomiy tadqiqotlar va hamkorlik davolash strategiyasini takomillashtirish va ushbu zaiflashtiruvchi kasallikka qarshi kurashda umumiy natijalarni oshirish uchun juda muhimdir.

Adabiyotlar.

1. Woolsey, I. D., & Miller, A. L. (2021). Echinococcus granulosussensulato and Echinococcus multilocularis: A review. Research inveterinary science, 135, 517-522. <https://doi.org/10.1016/j.rvsc.2020.11.010>

2. Deplazes, P., Rinaldi, L., Alvarez Rojas, C. A., Torgerson, P. R., Harandi, M. F., Romig, T., Antolova, D., Schurer, J. M., Lahmar, S., Cringoli, G., Magambo, J., Thompson, R. C., & Jenkins, E. J. (2017). Global Distribution of Alveolar and Cystic Echinococcosis. Advances in parasitology, 95, 315-493. <https://doi.org/10.1016/bs.apar.2016.11.001>

3. Kapel, C. M., Torgerson, P. R., Thompson, R. C., & Deplazes, P. (2006). Reproductive potential of Echinococcus multilocularis in experimentally infected foxes, dogs, raccoon dogs and cats. International journal for parasitology, 36(1), 79-86. <https://doi.org/10.1016/j.ijpara.2005.08.012>

4. Lundström-Stadelmann, B., Rufener, R., & Hemphill, A. (2020). Drug repurposing applied: Activity of the anti-malarial mefloquine against Echinococcus multilocularis. International journal for parasitology. Drugs and drug resistance, 13, 121-129. <https://doi.org/10.1016/j.ijpddr.2020.06.002>

5. Mihmanli, M., Idiz, U. O., Kaya, C., Demir, U., Bostanci, O., Omeroglu, S., & Bozkurt, E. (2016). Current status of diagnosis and treatment of hepatic echinococcosis. World journal of hepatology, 8(28), 1169-1181. <https://doi.org/10.4254/wjh.v8.i28.1169>

6. Gomez I Gavara, C., López-Andújar, R., Belda Ibáñez, T., Ramia Ángel, J. M., Moya Herraiz, Á., Orbis Castellanos, F., Pareja Ibars, E., & San Juan Rodríguez, F. (2015). Review of the treatment of liver hydatid cysts. World journal of gastroenterology, 21(1), 124-131. <https://doi.org/10.3748/wjg.v21.i1.124>